

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 880/2016-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. decembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) a zo sudcov Petra Brňáka a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. Juraja Babjaka, Poľná 21, Banská Bystrica, zastúpeného advokátom JUDr. Rudolfom Adamčíkom, Advokátska kancelária, Liptovská 2/A, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 637/2014 z 26. februára 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. Juraja Babjaka o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. júna 2015 doručená sťažnosť JUDr. Juraja Babjaka (ďalej len „sťažovateľ“, v citáciách aj „žalobca“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 144 ods. 1 ústavy uznesením

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“, v citáciách aj „porušovateľ“) sp. zn. 7 Cdo 637/2014 z 26. februára 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 35/2016-5 z 19. januára 2016 bola sudkyňa Ľudmila Gajdošíková, členka II. senátu ústavného súdu, vylúčená z výkonu sudcovskej funkcie v predmetnom konaní, a preto ju v súlade s čl. III bodom 1 písm. c) a d) aktuálne platného rozvrhu práce ústavného súdu nahradil sudca Peter Brňák.

3. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 20. marca 2010 na Okresnom súde Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) žalobný návrh proti JUDr. Viere Petríkovej (ďalej len „žalovaná v 1. rade“), Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný v 2. rade“) a Národnej rade Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná v 3. rade“ alebo „národná rada“) na ochranu osobnosti, ktorým sa domáhal určenia, že prednes žalovanej v 1. rade v národnej rade týkajúci sa osoby sťažovateľa, sudcu Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej aj „krajský súd“), je neoprávneným zásahom do jeho práva na ochranu osobnosti. Sťažovateľ sa uvedenou žalobou tiež domáhal uloženia povinnosti žalovanej v 1. rade, alternatívne žalovanému v 2. rade, predniesť na rokovaní národnej rady ospravedlnenie sťažovateľovi za neoprávnený zásah do jeho práva na ochranu osobnosti spočívajúci vo verejnom prednese žalovanej v 1. rade na pôde národnej rady, „*ktorý obsahoval nepravdivé tvrdenia a difamujúce informácie o osobe*“ sťažovateľa.

4. Uvedená vec sťažovateľa bola na okresnom súde „*pridelená náhodným výberom sudcovi JUDr. Pavlovi Tomášovi, ktorý oznámil písomne, v súlade s ustanovením § 15 ods. 1 O.s.p., dôvody, pre ktoré je vylúčený z prejednávania a rozhodovania v tejto veci pre vzťah k účastníkovi konania*“ – sťažovateľovi. Na základe vyjadrení ostatných sudcov okresného súdu rozhodoval krajský súd o otázke vylúčenia sudcov okresného súdu z prerokovania a rozhodovania v danej veci pre ich vzťah k sťažovateľovi, sudcovi trestného úseku Krajského súdu v Banskej Bystrici. „*Napokon krajský súd v konaní spis. zn. NcC 19/2010 rozhodol o tom, ktorí sudcovia okresného súdu sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania a ktorí nie. Sudkyňu JUDr. Jarmilu Jánošovú zaradil krajský súd medzi sudcov, ktorí z rozhodovania vylúčení nie sú. Sudkyňu JUDr. Jarmile Jánošovej bola potom*

zákonným spôsobom, náhodným výberom, pridelená predmetná vec. Krajský súd následne odmietol opätovne rozhodovať o zaujatosti sudkyne JUDr. Jarmily Jánošovej, ktorá o to požiadala písomne 16.6.2010, nakoľko nezistil nové dôvody oproti stavu v čase rozhodovania o tejto otázke.“

5. Prvostupňový súd potom prerokoval vec na dvoch pojednávaniach, a to 15. novembra 2011 a 18. mája 2011, pričom na druhom pojednávaní čiastočným rozsudkom rozhodol o určení, že prednes žalovanej v 1. rade na pôde národnej rady je neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti sťažovateľa.

6. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti zdôrazňuje, že na žiadnom z pojednávaní 15. novembra 2011 a 18. mája 2011 a ani v žiadnom inom úkone vykonanom pred vynesením čiastočného rozsudku nepredniesol žiaden účastník konania námietku vylúčenia zákonnej sudkyne z prerokovania veci v zmysle v tom čase platného a účinného ustanovenia § 14 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

7. Sťažovateľ ďalej pokračuje, že proti čiastočnému rozsudku podali žalovaná v 1. rade a žalovaný v 2. rade odvolania, *„ktoré boli okrem iného odôvodnené aj námietkou, že vo veci konal vylúčený sudca“*. Krajský súd ako odvolací súd rozsudkom sp. zn. 17 Co 223/2012 z 3. septembra 2014 potvrdil čiastočný rozsudok prvostupňového súdu. K odvolaciemu dôvodu žalovanej v 1. rade a žalovaného v 2. rade spočívajúcemu v tom, že vo veci konal vylúčený, a teda nie zákonný sudca, odvolací súd uviedol, že *„sudkyňu nepovažuje za vylúčenú z prejednávania a rozhodovania v danej veci, pričom poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní 17NcC/19/2010 a na skutočnosť, že v následnom liste sudkyne JUDr. Jarmily Jánošovej zo 16.6.2010 nie je uvedené, že vzťah k žalobcovi a jeho manželke popisovaný v tomto liste jej bráni v nestrannom a nezaujatom prejednaní a rozhodovaní v danom konaní a okrem tohto poukázal aj na judikatúru Najvyššieho súdu a ESLP v obdobných veciach“*.

8. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalovaná v 1. rade dovolanie. *„V odôvodnení dovolania poukázala opäť na skutočnosti, ktorými odôvodňovala odvolanie proti prvostupňovému rozsudku týkajúce sa námietky, že sudkyňa JUDr. Jarmila Jánošová*

je vylúčená z rozhodovania vo veci z dôvodov, ktoré uviedla vo svojom vyjadrení z 20. apríla 2010 a opakovala 16.6.2010. Poukazovala konkrétne na to, že sudkyňa JUDr. Jarmila Jánošová popísala svoj vzťah k žalobcovi tak, že subjektívne pociťuje situáciu tak, že je vylúčená z prejednávania a rozhodovania v tejto veci.“

9. Vo vzťahu k skutkovému stavu zo sťažnosti napokon vyplýva, že najvyšší súd rozhodol o dovolaní žalovanej v 1. rade napadnutým uznesením tak, že zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 17 Co 223/2012 z 3. septembra 2014, ako aj rozsudok okresného súdu č. k. 9 C 117/2011-306. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti poukazuje na to, že v odôvodnení svoje rozhodnutie *«dovolací súd opiera o zistenie, že v konaní 17NcC 19/2010 žiaden z nevyhlúčených sudcov (JUDr. Jarmila Jánošová a ďalší) „... neuviedli žiaden konkrétny dôvod na tvrdenie, že sa cítia byť zaujatí.“ Dovolací súd na základe tohto zistenia dospel k záveru, že krajský súd v Banskej Bystrici mal v konaní o vylúčení týchto sudcov „... vec vrátiť okresnému súdu s tým, aby sudcovia, ktorí uviedli, že sa cítia byť zaujatí uviedli konkrétne dôvody. Až po doplnení a uvedení konkrétnych dôvodov mohol krajský súd rozhodovať o prípadnej zaujatosti jednotlivých sudcov.“ Dovolací súd potom dospel k záveru, že krajský súd konal „nepochopiteľne“ keď na základe listu sudkyne JUDr. Jarmily Jánošovej zo 16.6.2010, v ktorom konkretizovala dôvody pre ktoré sa cíti byť vo veci zaujatá, vrátil vec bez rozhodnutia s tým, že dôvody uvedené v tomto liste sú len opakovaním dôvodov, ktoré už uviedla pred rozhodnutím krajského súdu, čo však podľa zistenia dovolacieho súdu nie je pravda, lebo JUDr. Jarmila Jánošová pôvodne žiadne dôvody neuviedla. Dovolací súd na základe týchto skutočností dospel k záveru, že „Postup krajského súdu pri rozhodovaní o námietke zaujatosti sudcov Okresného súdu Banská Bystrica a jeho výklad v prípise z 23. júna 2010 však najvyšší súd považuje za rozporný so základným právom na zákonného sudcu (nezaujatého sudcu), a tak aj v rozpore so základným právom na spravodlivý proces.».*

10. Sťažovateľ v argumentačnej časti sťažnosti uvádza, že podľa jeho názoru najvyšší súd *„ako dovolací súd mal (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzovať opodstatnenosť námietky dovolateľky z aspektu skutočnej existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Mal pri tom vychádzať z toho, že sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom,*

alebo k ich zástupcom, možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (§ 14 ods. 1 O.s.p.).“.

Najvyšší súd mal podľa sťažovateľa «zohľadniť tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom, alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Sledovanému cieľu zodpovedá aj právna úprava tej skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou určitý právne významný vzťah sudcu, a to buď k veci (kedy má sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci), alebo k účastníkom konania (o taký vzťah ide vtedy, ak sudca má k účastníkovi konania určitý osobný vzťah, so zreteľom na ktorý možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti) alebo k účastníkov, či k ich zástupcom.

(...) I keď zákon v § 14 ods. 1 O.s.p. spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj so stavom, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti, s prihliadnutím na zásadu prijatú judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“), nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy. Vzhľadom na to, možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a len zo skutočne závažných dôvodov, ktoré sudcovi zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezaujato a spravodlivo. Vždy je pritom potrebné posudzovať starostlivo skutočnosti, ktoré viedli k tomu, že sudca pochybuje o svojej objektívnosti. Nadriadený súd môže vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania veci len vtedy, ak je zrejmé, že vzťah sudcu nie je len tvrdý, ale že skutočne existuje a svojou povahou a intenzitou vykazuje znaky relevantné v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p.».

11. Ďalej sťažovateľ poukazuje na to, že najvyšší súd v odôvodnení svojej rozhodnutie «opiera o zistenie, že v konaní 17NcC 19/2010 žiaden z nevyklúčených sudcov vrátane JUDr. Jarmily Jánošovej „... neuviedli žiaden konkrétny dôvod na tvrdenie, že sa cítia byť zaujatí. Nie je preto zrejmé, aké dôvody krajský súd u týchto sudcov a tiež

JUDr. Jarmily Jánošovej skúmal.“». Podľa názoru sťažovateľa toto zistenie najvyššieho súdu „nemá oporu v reálnej skutočnosti. Sťažovateľ, ale napríklad aj dovolateľ, ktorý to spomína aj v samotnom dovolaní, z listu sudkyne JUDr. Jarmily Jánošovej zisťujú, že krajskému súdu oznámila, že sťažovateľa, ako účastníka konania, pozná ako sudcu Krajského súdu v Banskej Bystrici a preto sa cíti byť zaujatá (dôvody, ktoré oznámili krajskému súdu ostatní nevylúčení sudcovia nie sú pre účely tejto sťažnosti relevantné). Je zrejmé, že oznámenie týchto skutočností bolo teda podkladom pre rozhodnutie krajského súdu zo dňa 3.6.2010 zn. 17NcC 19/2010 o tom, že sudkyňa JUDr. Jarmila Jánošová nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci.“. Najvyšší súd «na základe tohto zistenia dospel k záveru, že Krajský súd v Banskej Bystrici mal v konaní o vylúčení týchto sudcov „... vec vrátiť okresnému súdu s tým, aby sudcovia, ktorí uviedli, že sa cítia byť zaujatí uviedli konkrétne dôvody. Až po doplnení a uvedení konkrétnych dôvodov mohol krajský súd rozhodovať o prípadnej zaujatosti jednotlivých sudcov.“ Podľa názoru sťažovateľa, nemal krajský súd pri rozhodovaní o oznámení sudcu, že sa cíti byť zaujatý v predmetnej veci, povinnosť požadovať od sudcu nejaké detailnejšie zdôvodnenie, nakoľko z textu oznámenia JUDr. Jarmily Jánošovej nemal žiaden dôvod na predpoklad, že okrem tohto, že sudkyňa pozná účastníka konania, že je tiež sudcom, sú tu ešte nejaké ďalšie dôvody, ktoré mala sudkyňa oznámiť.». Najvyšší súd «potom dospel k záveru, že krajský súd konal „nepochopiteľne“, keď na základe listu sudkyne JUDr. Jarmily Jánošovej zo 16.6.2010, v ktorom konkretizovala dôvody pre ktoré sa cíti byť vo veci zajatá, vrátil vec bez rozhodnutia s tým, že dôvody uvedené v tomto liste sú len opakovaním dôvodov, ktoré už uviedla pred rozhodnutím krajského súdu, čo však podľa zistenia dovolacieho súdu nie je pravda, lebo JUDr. Jarmila Jánošová pôvodne žiadne dôvody neuviedla. Sťažovateľ poukazuje na to, že sudkyňa už vo svojom prvom oznámení (20.4.2010) o zaujatosti dôvody, pre ktoré sa cíti zaujatá uviedla.». Najvyšší súd podľa sťažovateľa «na základe týchto skutočností dospel k záveru, že „Postup krajského súdu pri rozhodovaní o námietke zaujatosti sudcov Okresného súdu Banská Bystrica a jeho výklad v prípise z 23. júna 2010 však najvyšší súd považuje za rozporný so základným právom na zákonného sudcu (nezaujatého sudcu), a tak aj v rozpore so základným právom na spravodlivý proces.“».

K takému záveru považuje sťažovateľ za dôležité zdôrazniť, že k nemu najvyšší súd

„dospel na základe mylného zistenia, že sudkyňa pôvodne odvolaciemu súdu neuviedla dôvody, pre ktoré sa cíti zaujatá, čo však nezodpovedá skutočnosti“.

12. Sťažovateľ ďalej namieta, že najvyšší súd *„pri zvažovaní dôvodov svojho rozhodnutia úplne opomenul skutočnosť, že Krajský súd v Banskej Bystrici opätovne preskúmaval skutočnosť, či je alebo nie je sudkyňa JUDr. Jarmila Jánošová v danej veci vylúčená v odvolacom konaní, na základe námietky žalovanej v 1. rade, teda už nie na základe oznámenia sudcu, ale na základe námietky účastníka konania, ktorý sa však odvolával len na dôvody formulované samou sudkyňou (16.6.2010), pričom krajský súd postupoval podľa ustanovenia ods. (1) § 16 O.s.p., aj keď táto námietka bola v odvolaní podaná účastníkom po uplynutí lehoty podľa § 15a ods. (2) O.s.p. Ako je zrejmé z obsahu odôvodnenia rozsudku Krajského súdu z 3.9.2014 spis. zn. 17Co/223/2012 tento v odvolacom konaní, podrobne preskúmaval na základe dôvodov uvedených v odvolaní žalovanej v 1. rade, či sudkyňa je alebo nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania vo veci. Zaoberal sa pritom podrobne námietkou, že sudkyňa vo svojom liste zo 16.6.2010 rozšírila dôvody, pre ktoré sa cítila byť zaujatá vo veci s poukazom na priateľský, nielen kolegiálny vzťah k žalobcovi a s poukazom aj na priateľský vzťah k jeho manželke a na spoluprácu s ňou v Národnej asociácii sudkýň Slovenska. Názor, že sudkyňa nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania v tejto veci a dôvody, pre ktoré k takému právnomu názoru odvolací súd podrobne popísal v odôvodnení svojho rozsudku (str. 10 a 11 rozsudku Krajského súdu z 3.9.2014 spis. zn. 17Co/223/2012), a tým súd riadne oboznámil účastníkov konania, plne transparentným a vyčerpávajúcim spôsobom, o riešení tejto právnej otázky. Odvolací súd pritom rešpektujúc zásadu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná, podrobné odôvodnenie doplnil aj odkazom na judikatúru najvyššieho súdu Slovenskej republiky a ESLP.“.*

13. K argumentácii o absencii dôvodov na vylúčenie sudkyne JUDr. Jarmily Jánošovej sťažovateľ ešte poukazuje na právne vety uvedené v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 332/08: *„Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne javí vonkajšiemu pozorovateľovi (účastníkovi konania), ale to, či reálne neexistujú objektívne okolnosti, ktoré by mohli objektívne viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje“* a ďalej *«K vylúčeniu*

sudcu z prerokúvania a rozhodovania veci môže dôjsť aj pri zohľadnení sťažovateľom akcentovanej tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne. (...) Podľa názoru sťažovateľa, takéto dôvody vo vzťahu JUDr. Jarmily Jánošovej a sťažovateľa, ako účastníka konania (žalobcu), preukázané neboli a ani nemohli byť, pretože ani nejestvujú, aj keď si to sudkyňa, možno len v snahe vyhnúť akýmkoľvek pochybnostiam subjektívne myslela. (...) Z týchto hľadísk sa sťažovateľovi javia skutkové a právne závery najvyššieho súdu, ako zjavne neodôvodnené až arbitrárne a preto z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a ako také majú za následok porušenie ústavného práva sťažovateľa na spravodlivý a nestranný proces podľa Článku 46 ods. (1) Ústavy. Podľa názoru sťažovateľa porušiteľ pri rozhodovaní o vylúčení sudcov prekročil rámec zákona v takej miere, ktorá vzbudzuje pochybnosti o spoľahlivej aplikácii ústavnej zásady zakotvenej v Článku 48 ods. (1) Ústavy vo všeobecnosti (nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi), čo je dôsledkom porušenia ústavnej zásady zakotvenej v Článku 144 ods. 1 Ústavy, s poukazom na nález Ústavného súdu zn. I. ÚS 13/00.».

14. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti takto rozhodol:

„(...) Základné právo sťažovateľa, JUDr. Juraja Babjaka, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. (1) Ústavy Slovenskej republiky a základné právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. (1) Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 144 ods. (1) Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo 637/2014 z 26. februára 2015 porušené bolo.

(...) Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky spis. zn. 7Cdo 637/2014 z 26. februára 2015 sa zrušuje.

(...) Porušiteľ je povinný zaplatiť sťažovateľovi náklady právneho zastúpenia sťažovateľa v sume 352,39 € vrátane dane z pridanej hodnoty, jeho právnomu zástupcovi: JUDr. Rudolf Adamčík(...).“

II.

15. Pokiaľ ide o posúdenie právnych záverov, a teda v danom prípade interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení v tom čase platného a účinného Občianskeho súdneho poriadku, predovšetkým treba poukázať na relevantnú časť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, z ktorého vyplýva najmä, že:

«(...) Krajský súd v Banskej Bystrici prípisom (sp. zn. 17 NcC 30/2010) z 23. júna 2010 vrátil vec bez rozhodnutia z dôvodu, že vec bola nadriadenému súdu bezdôvodne predložená. Sudkyňa JUDr. Jarmila Jánošová netvrdí existenciu nových skutočností oproti tým, ktoré jej boli známe 20. apríla 2010, keď vyjadrila prvýkrát svoj vzťah k veci a k účastníkom konania. Zodpovednosť na oznámenie relevantných skutočností a dôvodov, pre ktoré by mal byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, je na sudcovi. Na opakované oznámenia tých istých skutočností súd neprihliadne. (...) Prístup krajského súdu k výkladu a použitiu § 14 ods. 1 O. s. p. nie je v súlade s požiadavkou takej interpretácie, ktorá by rešpektovala a zohľadňovala zásady spravodlivého procesu. Následkom použitého výkladového prístupu na vylúčenie sudkyne JUDr. Jarmily Jánošovej sa nedá preskúmať existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré by mohli vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudkyne. Je nesporné, že sudkyňa JUDr. Jarmila Jánošová v prvom vyjadrení uviedla „navrhovateľa osobne poznám, vo veci sa cítim zaujatá“. Krajský súd v Banskej Bystrici vo svojom rozhodnutí z 3. júna 2010 sp. zn. 17 NcC 19/2010 uviedol, že nestrannosť sudcu skúma nadriadený súd z dvoch hľadísk. Berie do úvahy objektívne stanovisko sudcu, ktoré však nie je rozhodujúce a tiež existenciu objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. O subjektívnej kategórii vyjadrujúcej vnútorný psychický vzťah sudcu k prejednávanej veci vypovedá sudca. Sudca, ktorý sa cíti subjektívne zaujatý, musí náležite konkrétnymi dôvodmi odôvodniť tvrdený vzťah k účastníkom, k veci alebo zástupcom, aby nadriadený súd mal dostatok relevantných informácií na posúdenie, či vzťah k účastníkovi, jeho zástupcovi alebo prejednávanej veci prekročil vzťah neutrálny a nadobudol charakter bližšieho pozitívneho, či negatívneho vzťahu. Napriek uvedenému v rozhodnutí, či a ako posudzoval vyjadrenia jednotlivých sudcov, ktorých z prejednávania a rozhodovania veci nevyklúčil, nevyplýva. Ani jeden z nevyklúčených sudcov a tiež JUDr. Jarmila Jánošová

neuviedli žiaden konkrétny dôvod na tvrdenie, že sa cítia vo veci zaujatí. Nie je preto zrejmé, aké dôvody krajský súd u týchto sudcov a tiež JUDr. Jarmily Jánošovej skúmal. Povinnosť krajského súdu bolo pred rozhodnutím vec vrátiť okresnému súdu s tým, aby sudcovia, ktorí uviedli, že sa cítia zaujatí uviedli konkrétne dôvody. Až po doplnení a uvedení konkrétnych dôvodov mohol krajský súd rozhodovať o prípadnej zaujatosti jednotlivých sudcov, preskúmaním týchto konkrétnych dôvodov. Následne, keď JUDr. Jarmila Jánošová konkretizovala dôvody, pre ktoré sa cíti byť vo veci zaujatá, krajský súd nepochopiteľne (hoci tieto dôvody pri prvom rozhodovaní u JUDr. Jarmily Jánošovej nemohol skúmať, lebo nemal o nich vedomosti) vrátil vec bez rozhodnutia s tým, že ide o opakované oznámenia tých istých skutočností a preto na ne neprihliadol. Len na základe vyššie uvedeného postupu a zistenia, najmä so zreteľom na jasné vyjadrenie sudcov, že sa cítia byť zaujatí, bolo možné ústavne súladným spôsobom uzavrieť, či vzťah týchto sudcov a tiež JUDr. Jarmily Jánošovej mohol právne relevantným spôsobom vyvolať pochybnosti o ich nezaujatosti pre ich pomer k účastníkovi konania. Postup krajského súdu pri rozhodovaní o námietke zaujatosti sudcov Okresného súdu Banská Bystrica a jeho výklad v prípise z 23. júna 2010 však najvyšší súd považuje za rozporný so základným právom na zákonného sudcu (nezaujatého sudcu), a tak aj v rozpore so základným právom na spravodlivý proces.

Z uvedených záverov a úvah najvyššieho súdu, že krajský súd napadnutým rozhodnutím, ale aj okresný súd, tým, že preskúmanie nezaujatosti konajúcej sudkyne krajským súdom ako nadriadeným súdom nebolo v súlade so zákonom, došlo k porušeniu základného práva odporkyne 1/ na to, aby právna vec bola prerokovaná a rozhodnutá neutranným sudcom. Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. g/ O. s. p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.»

16. Podľa zistenia ústavného súdu po napadnutom zrušujúcom uznesení najvyššieho súdu pokračovalo konanie pred okresným súdom, pričom sudkyňa JUDr. Jarmila Jánošová doplnila svoje vyjadrenie a krajský súd v námietkovom konaní uznesením č. k. 12 NcC 9/2015-585 zo 7. júla 2015 rozhodol, že „sudkyňa Okresného súdu Banská Bystrica

JUDr. Jarmila Jánošová nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 9C/117/2011“.

17. Po vrátení spisu okresnému súdu bolo vydané uznesenie č. k. 9 C 117/2011-606 z 30. júla 2015, ktorým „súd konanie vo veci prerušuje do skončenia konania Ústavného súdu SR o ústavnej sťažnosti navrhovateľa podanej na Ústavný súd Slovenskej republiky dňa 01. 06. 2015 z dôvodu porušenia základného práva sťažovateľa uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 7Cdo/637/2014 zo dňa 26. 02. 2015“. Konanie pred okresným súdom je teda prerušené do skončenia predmetnej veci vedenej pred ústavným súdom pod sp. zn. II. ÚS 880/2016.

18. Žalovaná v 1. rade podala 22. septembra 2015 ústavnému súdu sťažnosť proti uzneseniu krajského súdu č. k. 12 NcC 9/2015-585 zo 7. júla 2015, v ktorej namieta porušenie svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Konanie je vedené na ústavnom súde pod sp. zn. II. ÚS 898/2016.

19. Pre účely preskúmateľnosti napadnutého uznesenia a konaní, ktoré jej vydaniu predchádzali, a v záujme celkového prehľadu veci možno ešte zhrnúť, že zaujatosť sudkyne JUDr. Jarmily Jánošovej bola predmetom konania na všeobecných súdoch už päťkrát. (i) Po prvýkrát krajský súd nevyhlásil sudkyňu JUDr. Jarmilu Jánošovú, keď ešte nebola zákonnou sudkyňou, ale preventívne sa rozhodovalo o všetkých sudcoch okresného súdu. (ii) Neskôr, keď sa náhodným výberom stala zákonnou sudkyňou namiesto vylúčeného sudcu JUDr. Pavla Tomáška, oznámila svoju zaujatosť 16. júna 2010, o čom krajský súd odmietol rozhodovať, pretože nebolo nových dôvodov oproti konaniu uvedenému v bode (i). (iii) V odvolaní proti rozsudku, ktorým okresný súd vyhovel žalobe o ochranu osobnosti, žalovaná v 1. rade namietala aj zaujatosť sudkyne, avšak krajský súd rozsudok potvrdil. (iv) Dovolací súd napadnutým uznesením zrušil rozsudky krajského súdu aj okresného súdu s tým, že vyjadrenie sudkyne bolo lakonické a treba ho rozšíriť. (v) Krajský súd uznesením č. k. 12 NcC 9/2015-585 zo 7. júla 2015 už tretíkrát „meritórne“ nevyhlásil sudkyňu JUDr. Jarmilu Jánošovú z prerokúvania a rozhodovania veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 117/2011.

III.

20. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

21. Z petitu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 144 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 637/2014 z 26. februára 2015. Sťažovateľ je toho názoru, že najvyšší súd porušil jeho označené práva, keď ako dovolací súd zrušil právoplatný rozsudok krajského súdu sp. zn. 17 Co 223/2012 z 3. septembra 2014 v spojení s rozsudkom okresného súdu č. k. 9 C 117/2011-306 z 18. mája 2012, v ktorých sťažovateľ uspel žalobou o ochranu osobnosti, pričom najvyšší súd sám nedospel k záveru, že zákonná sudkyňa v konaní pred okresným súdom je vylúčená, ale zaviazal okresný súd a krajský súd, aby po doplnení vyjadrenia zákonnej sudkyne opätovne rozhodli o oznámenej námietke zaujatosti.

22. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

23. Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v čl. 46 až čl. 50 ústavy (porov. I. ÚS 117/05). Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu viazaného procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu, vo veci konať a rozhodnúť (porov. II. ÚS 88/01). Súd

nemusi rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07), najmä s ustanovením § 157 ods. 2 OSP, v ktorom sú upravené náležitosti odôvodnenia rozsudku (v súčasnosti podľa § 220 Civilného sporového poriadku).

24. Ústavný súd je súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Túto ochranu poskytuje aj základným právam účastníkov v konaní o ich veci pred súdmi (všeobecnými) alebo pred inými orgánmi Slovenskej republiky v prípadoch ustanovených zákonom. Tieto práva vyplývajú z ústavno-procesných princípov konania pred uvedenými orgánmi (čl. 46 až čl. 50 ústavy) a patrí medzi ne aj právo každého na rozhodnutie jeho veci tým sudcom, ktorého určuje zákon.

25. V uvedenej súvislosti ústavný súd poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je možnosť intervencie zo strany ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak ochranu neposkytujú všeobecné súdy (porov. *mutatis mutandis* I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť pre neprípustnosť (porov. § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde; ďalej porov. aj *mutatis mutandis* I. ÚS 22/03, II. ÚS 349/08, II. ÚS 421/2013, III. ÚS 152/03, IV. ÚS 177/05). Za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa OSP (v súčasnosti CSP), nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 211/2016).

26. Osobitosťou prerokúvanej veci je skutočnosť, že jej predmetom je zrušujúce rozhodnutie, čo znamená, že konanie na všeobecných súdoch ďalej pokračuje. Sťažovateľ usiluje o kasáciu kasácie. Ústavný súd však stabilne vychádza z toho, že jeho hlavnou

úlohou je ochrana spravodlivosti a ústavnosti konania ako celku, preto sťažnosť v tejto časti odmieta ako neprípustnú, keďže v ďalšom pokračovacom konaní pred všeobecnými súdmi sa môže sťažovateľ domáhať ochrany svojich práv podaním odvolania proti rozhodnutiam prvostupňového súdu, prípadne dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu. V tomto prípade teda existuje „iný súd“, a to krajský súd, resp. najvyšší súd, povolaný na poskytnutie ochrany základným právam sťažovateľa. (Napokon krajský súd svojím uznesením č. k. 12 NcC 9/2015-585 zo 7. júla 2015 krátko po podaní tejto ústavnej sťažnosti tak aj učinil.; porov. bod 18, 19)

27. K namietanému porušeniu čl. 144 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Podľa čl. 144 ods. 1 ústavy sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

Ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti posudzuje len porušenie ústavných subjektívnych základných práv. Článok 144 ods. 1 ústavy neobsahuje subjektívne právo, je inštitucionálnou garanciou nezávislosti súdnej moci a zároveň stanovuje jej viazanosť právom, a preto nemôže dôjsť k jeho porušeniu voči jednotlivcom, a to ani v spojení s čl. 46 ods. 1 a 48 ods. 1 ústavy.

V tejto časti bola preto sťažnosť odmietnutá ako zjavne neopodstatnená.

28. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2016